

ГРИГОРІЙ КОСТЮК І ХАРКІВ

Дяченко О.В.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»,
м. Харків*

В українській літературі є ще багато цікавих сторінок про життя й діяльність видатних митців, талантом яких захоплюєшся, збагачуєшся духовно, підвищуєш рівень літературної освіти.

Такою постаттю є Григорій Олександрович Костюк – визначний науковець, освітній діяч, письменник, літературознавець, мемуарист, історик, літературний критик, публіцист, журналіст, автор багатьох статей і книжок, громадський та політичний діяч української діаспори, укладач і головний редактор «Щоденника» В. Винниченка, творів М. Хвильового, М. Куліша та інших видатних митців епохи «розстріляного відродження», лауреат премії ім. В. Винниченка, член Міжнародного ПЕН-клубу, дійсний член УВАН і Наукового товариства ім. Т. Г. Шевченка, голова ОУП «Слово».

Перебування в Харкові є доволі насиченим етапом у професійній і творчій діяльності Григорія Костюка. Тут він допомагав, зокрема, разом з іншими відомими митцями української літератури – М. Хвильовим, М. Кулішем, Остапом Вишнею, В. Мисиком багатьом молодим поетам-робітникам, які працювали на Харківському тракторному заводі, Харківському паровозобудівному заводі, Державному електромеханічному заводі, підприємствах «Серп і молот», «Світло шахтаря», редагувати й видавати свої твори. У Харкові Г. Костюк став членом прогресивного літоб'єднання «Пролітфронт» (1929–1931), друкувався в часописах «Життя і революція», «Пролітфронт», «Червоний шлях», «Критика», «Молодняк», «Літературний архів». Із 1930 року став аспірантом НДІ літературознавства ім. Т. Г. Шевченка. Наступного року опублікував критично-біографічний нарис «Панас Мирний: життя та його діяльність». 1932 року захистив кандидатську дисертацію «До проблеми творчої методи пролетарської літератури» і почав викладати історію української критики й публіцистики в Інституті підготовки кадрів до інститутів червоної професури при ВУАМЛІН, Українському комуністичному інституті журналістики, робітничому університеті, педагогічному інституті професійної освіти. Працював також редактором юнацького сектора видавництва дитячої та юнацької літератури «Молодий більшовик» у 1932–1933 рр.

Харківського періоду тим чи іншим чином торкаються праці, написані в США і присвячені сталінському терору, – «Падіння П. Постишева» (1954), «Сталінський режим в Україні: десятиріччя масового терору – 1929–1939» (1960). Дві книжки спогадів «Зустрічі і прощання» (1987, 1998), які він почав писати у 81 рік і де багато уваги приділено Харкову, належать до унікальних документів культурного життя в Україні і за її межами.

Його ім'я назавжди закарбувалося в аналах української літературознавчої науки, якій він присвятив усе своє життя.